

**List otwarty
Poznańskiego Centrum Praw Człowieka INP PAN
oraz Zakładu Praw Człowieka WPiA UW**

W związku z trwającą debatą publiczną na temat pojęcia "gender" pragniemy przypomnieć następujące zasady wynikające z obowiązującego w Polsce prawa, a w szczególności z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej:

1. Podstawową zasadą konstytucyjną jest zasada równości wobec prawa oraz zakaz dyskryminacji ze względu na jakąkolwiek przyczynę, co obejmuje również zakaz dyskryminacji ze względu na płeć, tożsamość płciową czy orientację seksualną.

2. Konstytucja RP w sposób szczególny traktuje zakaz dyskryminacji ze względu na płeć. Art. 33 ust. 1 Konstytucji wyraźnie stanowi, że "Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym." Ustawa zasadnicza kładzie ponadto szczególny nacisk na bezwzględną konieczność zapewnienia równości praw kobiet i mężczyzn w sferze zatrudnienia, awansów oraz zabezpieczenia społecznego (art. 33 ust. 2). Obowiązkiem władz publicznych jest podejmowanie wszelkich działań (ustawowych lub praktycznych), które mogą służyć pełnej realizacji powyższych wartości konstytucyjnych.

3. Doprowadzenie do stanu faktycznej równości praw musi oznaczać konieczność przeciwdziałania dyskryminacji kobiet w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym. Brak refleksji ze strony władz publicznych odnośnie społecznych konstrukcji ról, zachowań, działań atrybutów, które społeczeństwo wiąże z określoną płcią, mogłoby prowadzić do niepełnej realizacji zadań wynikających z Konstytucji.

4. Przykładem działań pozytywnych podejmowanych przez państwo celem promowania faktycznej równości kobiet i mężczyzn są tzw. kwoty na listach wyborczych, których celem było i jest doprowadzenie do wyrównania szans ze względu na trwałe, niski udział kobiet w życiu politycznym. W przypadku osiągnięcia faktycznej równości, ustawodawca powinien z takich rozwiązań zrezygnować.

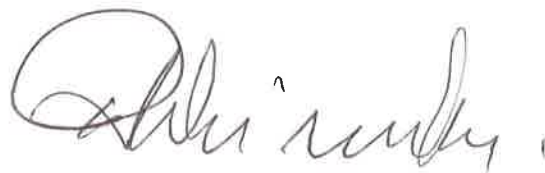
5. Zakaz dyskryminacji ze względu na płeć oraz nakaz równego traktowania kobiet i mężczyzn wynika nie tylko z Konstytucji, ale także z licznych umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, jak np. Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 1979 r., której RP jest stroną od 34 lat. Władze publiczne nie mogą się uchylać od realizacji zobowiązań prawnomiędzynarodowych czy poddawać ich istotę w wątpliwość ze względu na dezawuowanie przez niektóre środowiska zasady równości odwołując się do stworzonej przez siebie i na własny użytek „ideologii gender”.

6. Obowiązkiem władz publicznych jest zapewnienie bezpieczeństwa obywateli (art. 5 Konstytucji). W tym kontekście władze powinny podejmować aktywne działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, biorąc pod uwagę osoby szczególnie

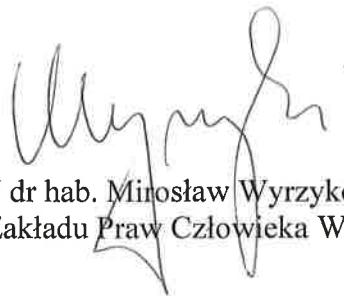
narazone na przemoc domową, tj. kobiety i dzieci, a także uwzględniając tradycyjne wzory występowania takiej przemocy. Ratyfikacja Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej jest jednym z instrumentów służących realizacji powyższego celu konstytucyjnego. Brak odpowiednich działań ze strony państwa, nie tylko reagujących na przemoc domową, ale również jej przeciwdziałających i zapobiegających może prowadzić do odpowiedzialności odszkodowawczej RP, także przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka. Obowiązek zapewnienia pełnego bezpieczeństwa osobom znajdującym się pod pieczę państwa dotyczy więc także wszystkich osób we wszystkich sytuacjach, w których płeć lub tożsamość płciowa jest źródłem niebezpieczeństwa, zagrożenia lub dyskryminacji.

7. Z niepokojem obserwujemy, że błędne rozumienie pojęcia „gender“ wpływa także negatywnie na sytuację prawną osób transpłciowych. Z konstytucyjnych gwarancji ochrony godności osoby ludzkiej, wolności osobistej oraz prawa do poszanowania życia prywatnego wynika konieczność umożliwienia osobom transpłciowym możliwości dokonania korekty płci metrykalnej. Z zaniepokojeniem przyjmujemy, że ten powszechny standard praw człowieka - pomimo licznych apeli organizacji międzynarodowych oraz zaangażowania Rzecznika Praw Obywatelskich - nie doczekał się ustawowej regulacji. Sprowadzanie dyskusji na temat uregulowania kwestii korekty płci do poziomu argumentacji twórców „ideologii gender” uznajemy za niezwykle krzywdzące dla osób transpłciowych.

W związku z powyższym apelujemy do władz publicznych Rzeczypospolitej Polskiej o pełną realizację zasad konstytucyjnych oraz zobowiązań międzynarodowych dotyczących praw i wolności jednostki.

prof. dr hab. Roman Wieruszewski
Kierownik Poznańskiego Centrum Praw Człowieka INP PAN

prof. UW dr hab. Mirosław Wyrzykowski
Kierownik Zakładu Praw Człowieka WPiA UW